

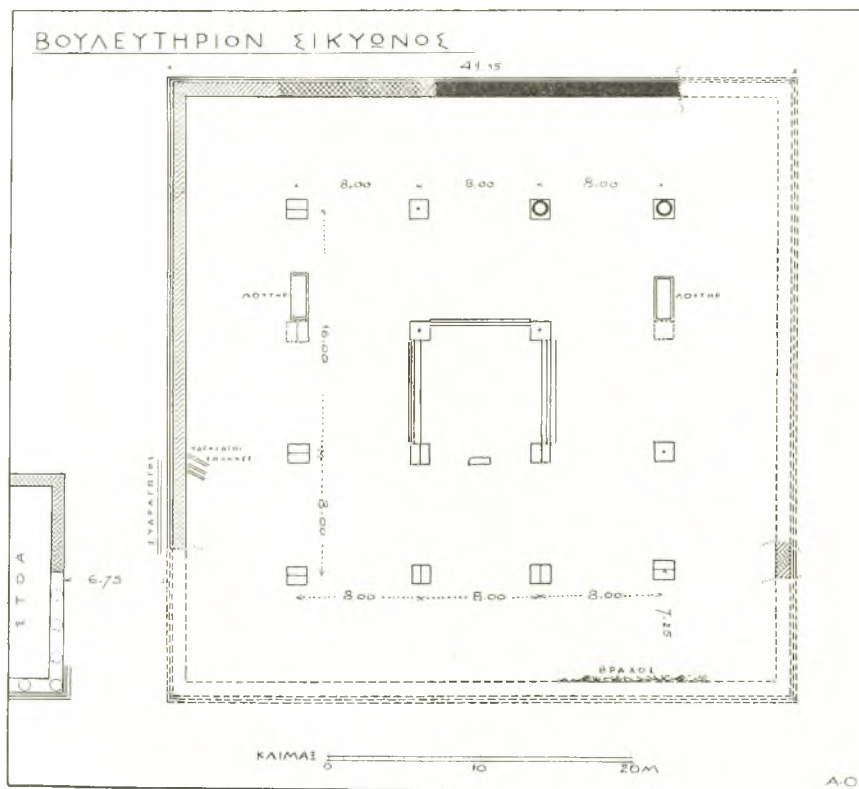
8. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΣΙΚΥΩΝΟΣ 1939.

Ἡ τμηματικὴ ἀφαίρεσις τῆς παχείας ἐπιχώσεως, ἣτις ἐκάλυπτε τὴν μεγάλην αὐλὴν τοῦ Γυμνασίου τῆς Σικυῶνος, κατέστησε βαθμηδὸν ὄρατὰ καὶ προσιτὰ εἰς τὸν ἐπισκέπτην τὰ τέως ἐντὸς τάφρων ἀποκεκρυμμένα τμήματα τοῦ κάτω ἀνδῆρου τοῦ Γυμνασίου. Οὕτω διὰ τῆς ἐφετινῆς σκαφῆς οὐ μόνον ἡ κεντρικὴ κλιμαξ ἀνόδου ἀνεφάνη πλήρης ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα (νοτιὰ) κρήνη, ἣτις προπέρουσιν ἀνεστηλώθη, κατέστη ὄρατὴ ἐν ὄλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλοπρεπείᾳ.

Δὲν ὑπολείπεται ἤδη εἰμὴ μόνη ἡ ἀποχωμάτωσις τῆς νοτίας πλευρᾶς τῆς αὐλῆς ἵνα φανῇ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κλιμαξ ἐπικοινωνίας τοῦ κάτω πρὸς τὸ ἄνω ἀνδρῶν τοῦ γυμνασίου· ταύτην ὅμως τὴν ἐργασίαν ἀνεβάλομεν διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἵνα μὴ δαπανήσωμεν ὅλον τὸ διαθέσιμον ποσὸν εἰς ἐργασίαν, ἣτις εἶναι μὲν ἀναγκαῖα διὰ τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἀνασκαφῆς ἐμφάνισιν καὶ τὸ ὄφελος τοῦ ἐπισκέπτου, οὐδὲν ὅμως, πλὴν ἀσημάντων τινῶν θραυσμάτων κεραμιδίων - παρέχει συνήθως ὡς ἀντάλλαγμα.

Ἐγκαταλείψαντες λοιπὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ Γυμνάσιον ἐτράπημεν εἰς ἐξακριβῶσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ σχήματος ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν στηριγμάτων τοῦ Βουλευτηρίου. Καὶ δὴ πρὸς ἀνατολὰς μὲν εὗρομεν τὸ θεμέλιον τοῦ ἐξωτερικοῦ τοίχου εἰς βάθος 1,50 περίπου μέτρων κατεσκευασμένον διὰ πωρίων ἐγχωρίων πλίνθων πλάτους 1,30 καλῶς συνηρολογημένων πλὴν ἄνευ συνδέσμων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ κλίσις τοῦ ἐδάφους ἔβαινε ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἡ κατωτάτη στρώσις τοῦ θεμελίου τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς εὐρίσκεται τρεῖς ὄλας στρώσεις κάτω τῆς εὐθυντηρίας τῆς νοτίας πλευρᾶς, ἣν εἴχομεν ἀποκαλύψει κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Οἱ λίθοι μάλιστα τῆς ΝΑ γωνίας, οὔτινες διεσώθησαν εἰς δύο καὶ τρεῖς στρώσεις ὑπὲρ τὸ θεμέλιον, παρουσιάζουσιν ὄραϊαν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν μεθ' ὑποτομῆς κάτω καὶ λαξευτῆς παρυφῆς περίξ ἐξέχοντος, ἀδρῶς σφυροκοπημένου, πυρήνος. Τῆς θέσεως τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς ὡς καὶ τμήματος τῆς δυτικῆς καθορισθείσης κατέστη δυνατὴ ἡ μέτρησις τῆς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς διαστάσεως τοῦ Βουλευτηρίου, ἣτις ἀνέρχεται μετρομένη ἐν τῷ θεμελίῳ εἰς μέτρα 41,15. Ἐτέρα σκαφὴ ἐνηργήθη πρὸς ἐξακριβῶσιν τῆς βορείου πλευρᾶς. Κατὰ ταύτην διεπιστώθη, ὅτι τὸ θεμέλιον ἠδράζετο παρὰ τὴν ΒΔ γωνίαν ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἡμιβραχῶδους ἐδάφους εὐρισκομένου εἰς μικρὸν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας βάθος, οὐ ἔνεκα οἱ λίθοι, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο, ἔχουσιν ἀφαιρεθῆ, διακρίνεται ὅμως σαφέστατα ἡ χάριν τῆς τοποθετήσεως τῶν λίθων γενομένη ἐπὶ τοῦ

ἡμιβραχῶδους ἐδάφους λάξευσις βαίνουσα παραλλήλως πρὸς τὴν νοτίαν πλευρᾶν. Ἀπέχει δ' ἡ βόρειος πλευρὰ τῆς νοτίας μέτρα 40,50. Ὅθεν τὸ κτήριο ἦτο περίπου ἀκριβῆς τετράγωνον. Κατὰ ποίαν πλευρὰν δ' αὐτοῦ εὐρίσκειτο ἡ εἴσοδος δὲν κατέστη εἰσέτι δυνατὸν νὰ διευκρινηθῇ, διότι ἀπαιτεῖται ἡ σκαφή ὀλοκλήρου τοῦ μήκους τῆς τε δυτικῆς καὶ τῆς βορείου πλευρᾶς,

Εἰκ. 1. Σχεδιογράφημα κατόψεως τοῦ Βουλευτηρίου τῆς Σικυῶνος.

ἐφ' ἧς τελευταίας πιθανώτατα θὰ ἔκειτο ἡ εἴσοδος. Ὅρισθέντος ἤδη ἀκριβῶς τοῦ σχήματος τοῦ Βουλευτηρίου ὑπέλειπετο ὁ καθορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν στηριγμάτων, ἅτινα δὲν ἦσαν 12, ὡς ὑπέθεσεν ὁ κ. Φιλαδελφεὺς ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ προχείρῳ δημοσιεύσει (BCH 1926 σ. 175) ἀλλὰ 16 ὁμοίᾳζε δηλ. ἡ κάτοψις πρὸς τὴν τοῦ Ὁρδείου τοῦ Περικλέους καὶ τὴν τοῦ Θεουιλίου τῆς Μεγαλοπόλεως. Ὁ καθορισμὸς τῆς θέσεως τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ κτηρίου ἀπέδειξεν, ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς γειτονικῆς μακρᾶς

στοᾶς κατελείπετο δρόμος πλάτους 6,75 (*εἰκ. 1*), προσεκτικὴ δὲ μελέτη τοῦ στενοῦ δυσμικοῦ σκέλους τῆς εἰρημένης στοᾶς ἀπέδειξεν ὅτι αὕτη δὲν ἐκλείετο διὰ τοίχου ἀλλ' ἔφερε κατὰ τὸ πρόσθιον ἥμισυ κίονας, ὧν τὰ κυκλικὰ ἴχνη τῶν βάσεων σαφῶς διακρίνονται ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ στυλοβάτου συμφωνοῦντα κατὰ τὴν διάμετρον πρὸς εὐρεθέντας κατὰ τὴν ἐφετεινὴν σκαφὴν δωρικοὺς τῆς στοᾶς σφονδύλους.

Κινητὰ εὐρήματα δυστυχῶς ἐγένοντο ὀλίγα ἤτοι α) τεμάχιον σίμης τομῆς λεσβίου κύματος φερούσης γραπτὰ ἀνθέμια καὶ χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 3^{ου} π. Χ. αἰῶνος, καὶ β) δύο λίθινα ἐδώλια, ὕψους 0,43 φέροντα ἔμπρὸς τὴν χαρακτηριστικὴν κοιλότητα, ἣν παρουσιάζουσι τὰ ἐδώλια τῶν θεάτρων. Ἡ παρουσία τῶν ἐδωλίων τούτων μαρτυρεῖ, ὅτι ἀρχικῶς τὰ καθίσματα τῶν βουλευτῶν ἦσαν λίθινα, ἀργότερον δ' ἀντικατεστάθησαν, τίς οἶδε διὰ ποίαν αἰτίαν, διὰ τῶν χωματίνων, ἅτινα ἀνεῦρεν ὁ κ. Φιλαδελφεύς. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν στήριξιν τῆς στέγης, αὕτη ἐγένετο τῇ βοηθείᾳ Ἰωνικῶν κίωνων, ὧν δύο βάσεις, συναφεῖς πρὸς τὸν πρῶτον σφόνδυλον, εὐρίσκονται εἰσέτι κατὰ χώραν. Ἔχει δ' ὁ σφόνδυλος διάμετρον 0,80 ἄρα τὸ ὕψος τῶν κίωνων θὰ ἦτο 8 περίπου μέτρων.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ